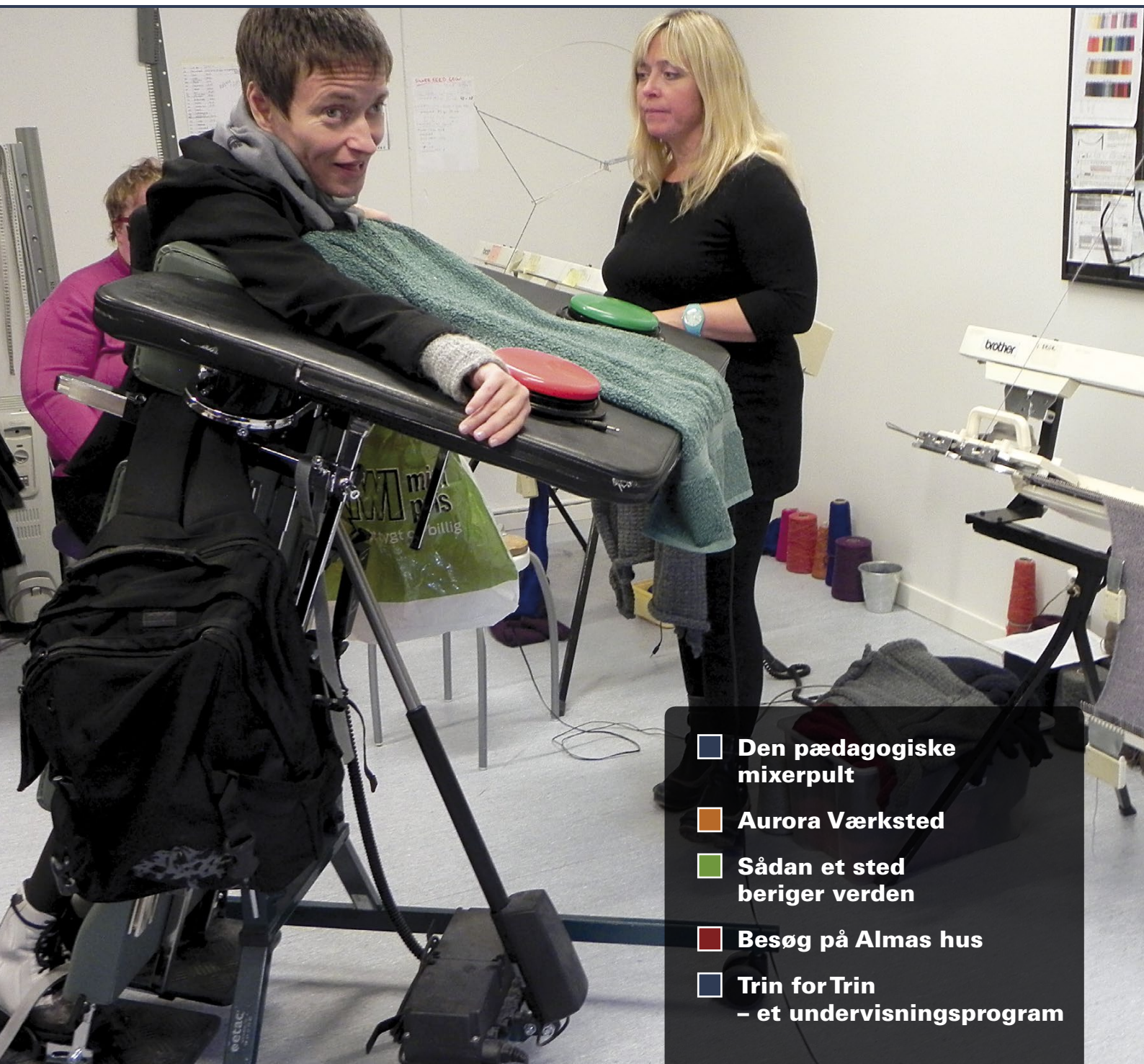

SOCIAL UDVIKLING

SOCIALFAGLIGT TIDSSKRIFT · 6-2014

- Den pædagogiske
mixerpult
- Aurora Værksted
- Sådan et sted
beriger verden
- Besøg på Almas hus
- Trin for Trin
- et undervisningsprogram

SOCIAL UDVIKLING

ISSN 2245-8123

Tidsskriftet SOCIAL UDVIKLING sætter fokus på viden og tendenser inden for det socialfaglige område. Redaktionen bag tidsskriftet er optaget af at sætte livssituationen blandt mennesker med funktionsnedsættelse på dagsordenen. Artiklerne omhandler faglighed, praksiserfaringer, ny viden og nye muligheder.

Redaktion:

Ib Poulsen (ansvarshavende)

Ditte Sørensen (redaktør)

Michael Henriksen (redaktionsmedlem)

Layout og tryk:

Vissenbjerg Tryk A/S

Udgiver:

Socialt Lederforum

Kochsgade 31 A

5000 Odense C

Telefon: 23 88 59 95

E-mail: mail@socialtlederforum.dk

Website: www.socialtlederforum.dk

Abonnement:

SOCIAL UDVIKLING udkommer

6 gange om året i et oplag på

1100 eksemplarer.

Pris: kr. 575,- inkl. moms.

Abonnementet kan opsiges

skriftligt med en måneds varsel

til udgangen af et år.

Forsiden:

Fra artiklen *Aurora Værksted*, side 11.

KÆRE LÆSER

Du sidder nu med dette års sidste nummer af Social Udvikling i hånden. Et nummer som endnu engang præsenterer dagligdagen og den praktiske virkelighed, som vi omgiver os af. Der er igen praktiske eksempler på, hvordan fagligheden styrkes, og der er to artikler, som er opstået med baggrund i Socialt Lederforums nyligt gennemførte studietur til Norge.

Tidspunktet for julekort skrivning nærmer sig også, og traditionelt bruger man den anledning til at se tilbage på året, der er gået. Jeg vil ikke gennemgå alle årets begivenheder, det tillader pladsen slet ikke. Jeg vil trække to ting frem, der har haft betydning for vores område i år.

Ved indgangen til 2015 startede de fem sociale tilsyn op. Et kæmpearbejde er igangsat med implementering af ny lovgivning og en ny bekendtgørelse, men uden vejledning. Fem selvstændige enheder skulle opbygges. En kæmpe opgave der betyder, at alle tilbud - og det drejer sig om mere end 5000 tilbud - skal have mindst ét tilsyn om året, og at alle tilbud skal regodkendes, inden der er gået to år. Efter min opfattelse er tilsynene kommet godt fra start. Mange tilbud har allerede haft besøg, og det generelle indtryk er, at det er en succes. Der kommer ikke bare nogle personer på besøg og foretager kontrol. Nej, der kommer veluddannede tilsynskonsulenter på besøg, der kontrollerer, men også i høj grad er med til at vejlede og udvikle, så kvaliteten bliver hævet. Og ja, der stilles krav - og ja, det har medført mere bureaukrati - og ja, tilbudsportalen har haft og har måske stadig børnesygdomme. Men alt i alt har tilsynene vist sig som samarbejdspartnere, der er respekterede, og de har været med til at sætte endnu større fokus på kvaliteten.

Og så har vi fået en ny uddannelse, og dermed er et længe næret ønske gået i opfyldelse. Vi har fået styrket specialiseringen og muligheden for at bygge bro mellem teori og praksis på pædagoguddannelsen. Målet er kort sagt at uddanne dygtige og innovative pædagoger, som er klædt på til fremtiden og dermed kan imødekomme de mange forskelligartede behov. Pædagogstudiet er nu blevet modulopbygget. Det giver mulighed for mere tværfaglighed og individuel toning af uddannelsen. De nye studerende skal uddannes via kompetencemål frem for fagbeskrivelser, læseplaner og pensumlister. Dvs. i stedet for "Hvad skal du lære?"; så siger man på pædagoguddannelsen nu "Hvad skal du kunne?". Teori og praksis spiller på den måde bedre sammen på den nye uddannelse, og det vil give et kvalitetsløft.

Så vi ser i Socialt Lederforum tilbage på et år, som har betydet, at vores område stadig er under udvikling, vi får stadig nye værktøjer til at gøre vores arbejde, velvidende at vi også har mange udfordringer på arbejdspladserne - udfordringer, der kræver innovation og omstillingsparathed, men måske allermest en erkendelse af, at vi ikke kan alt det, der er behov for.

Så med det vil jeg ønske alle vore læsere en rigtig glædelig jul og et godt nytår.

Med venlig hilsen

Ib Poulsen

Ansvar. Redaktør

ib@socialtlederforum.dk

Den pædagogiske mixerpult **4**

Af Helle Lund

Artiklen fortæller om den "pædagogiske mixerpult", som er et pædagogisk refleksionsredskab.

Aurora Værksted **11**

Af Ditte Sørensen

I artiklen fortælles om et kunstnerkollektiv, hvor kunstnere med og uden funktionsnedsættelser arbejder sammen om udvikling og produktion af brugskunst.

Sådan et sted beriger verden **14**

Af Marie Kummel

Artiklen fortæller om to pårørendes møde med bo- og dagtilbuddet Blindecenter Bredegaard - stedet, hvor deres bror Kjeld Hansen boede og arbejdede i næsten 40 år. Deres perspektiv suppleres med den pædagogiske vinkel.

Besøg på Almas hus **17**

Ditte Sørensen

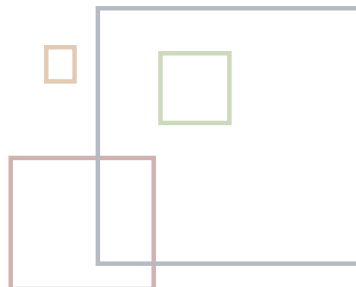
I artiklen fortælles om Geriatrisk Ressourcecenter i Oslo, hvor der findes en demonstrationslejlighed for velfærdsteknologi.

Trin for Trin – et undervisningsprogram **20**

Af Helle Sandersen Jessen

Artiklen fortæller om undervisningsprogrammet Trin for Trin, som udvikler deltagernes sociale og følelsesmæssige kompetencer.

Anmeldelse **26**

Den pædagogiske mixerpult

*Af Helle Lund, psykolog på Himmelev
– et behandlingstilbud til børn og unge*

Resume:

Artiklen fortæller om den
"pædagogiske mixerpult",
som er et pædagogisk
refleksionsredskab.

I denne artikel præsenteres det pædagogiske refleksionsredskab: den "pædagogiske mixer-pult". Modellen er udviklet på baggrund af et forsknings- og udviklingsprojekt på *Himmelev – et behandlingstilbud til børn og unge*.

I artiklen præsenteres modellen indledningsvist, hvorefter anvendelsen i praksis demonstreres ved hjælp af en case. Til slut perspektiveres brugen af modellen.

Vi retter på omgivelserne – ikke på barnet

Oplever man en situation som uoverskuelig, får man sværere ved at håndtere den. Det gælder for alle mennesker, men i særlig grad for mennesker med autisme. Derfor stræber vi på *Himmelev* hele tiden efter at tilpasse det pædagogiske miljø omkring barnet, så det har den rette forenklingsgrad. Vi kalder det, at "vi retter på omgivelserne – ikke på barnet".

At skabe tilpas forenkling er imidlertid pædagogisk komplekst. Det kræver overblik over de vigtigste faktorer i miljøet som f.eks. den fysiske indretning, kommunikationsform og relationen mellem barn og voksen og relationen børnene imellem. Overblikket kan hjælpes på vej af den pædagogiske mixer-pult, hvor faktorerne i miljøet stilles op og afstemmes i forhold til hinanden. Modellen anskueliggør samtidig, at afstemningen er en dynamisk proces, hvor faktorernes relative indflydelse hele tiden kan skifte.

En traditionel mixerpult er som bekendt et styringsredskab, hvor målet: at skabe en bestemt lyd, deles op i enkeltelementer som f.eks. bas, vibration, volumen, ekko m.m. Hver knap på mixerpulten kan skubbes op og ned for henholdsvis at øge eller mindske den enkelte faktors indflydelse på helheden.

Tankegangen i modellen er, at hvis der skrues op for udfordringer ét sted, skal der samtidig skrues

ned for andre udfordringer og op for opbakning og støtte til barnet. Hvor der skal skrues op og ned, kan en udfyldning af modellen hjælpe til at give et konkret svar på (Novland et al 2010).

Teoretisk trækker finindstillingstankegangen på især Vygotskij udviklingspsykologiske begreb om barnets nærmeste udviklingszone (Vygotskij i Lindberg (red.)2004). Ifølge Vygotskij lærer barnet nye færdigheder, når rammen omkring det bliver tilpasset, så opgaven bliver lige akkurat overkommelig. I sådanne situationer vil barnet have mulighed for at træne og tilegne sig nye færdigheder, som det efterhånden kan praktisere med gradvist mindre støtte. Det gælder derfor om for de voksne omkring barnet at ramme det rette niveau af udfordring og støtte, så barnet kan tage et udviklingsmæssigt nyt skridt. Det er her, den pædagogiske mixerpult kommer ind som et støttende refleksionsværktøj.

Himmelev – et behandlingstilbud til børn og unge

Himmelev – et behandlingstilbud til børn og unge er en døgn- og dagbehandlingsinstitution for børn og unge med autismespektrumforstyrrelser. Institutionen har driftsoverenskomst med Region Sjælland.

Himmelev Behandlingstilbud består af en boafdeling med plads til 20 børn og unge, en skoledel med 22 elever og en fritidsdel til 6 elever. Derudover findes aflastning for børn i skoletilbuddet og enkelte særforanstaltninger. (Se mere på www.himmelevbehandlingstilbud.dk)

Hvordan kan vi bakke Sebastian op i at kunne se TV sammen med de andre børn?

Nedenfor findes et konkret eksempel på indstillingen af en pædagogisk mixerpult. Det udviklingsmæssige skridt, Sebastian står overfor, er at kunne opholde sig i længere tid i fællesrum sammen med andre børn. Se figur 1 på side 8-9.

Modellen viser, hvor mange forskellige faktorer, det er vigtigt at have blik for, når vi skal bakke Sebastian op i sit mål om at kunne se TV sammen med de andre børn i Himmelevs TV-stue:

Miljøet omkring Sebastian skal indrettes således, at rummet, der bliver set TV i, kun bruges til denne ene aktivitet. Rummet skal være indrettet med få pyntegenstande. Det skal være muligt at undgå forstyrrelser udefra, og det har stor betydning, at Sebastian kan sidde langt væk fra de andre børn, der også ser TV.

Når Sebastian skal introduceres til TV-kikningen, er det vigtigt at forberede ham. Det er meningsfuldt at bruge et forholdsvist komplekst sprogbrug, og Sebastian har ikke brug for eksempelvis pictogrammer til støtte for aktiviteten. Den voksnes verbale kommunikation til Sebastian skal naturligvis være understøttet af den voksnes kropssprog, men kun i en neutral form.

Til gengæld er det afgørende, at Sebastian kender den voksne, der skal ledsage ham til TV-kikningen. Den voksnes holdning skal være neutral og ikke forhippet på hans vegne. Det er vigtigt, at den voksne timer sin intervention (f.eks. at give en besked) i forhold til, hvornår Sebastian er parat til at modtage den. Samtidig skal der være stor opmærksomhed på at respektere Sebastians "personlige rum" – ikke at komme for tæt på hverken fysisk, verbalt eller følelsesmæssigt. Den voksne må ikke være påtrængende og må ikke selv introducere noget uvedkommende. Relationen til de andre børn i TV-stuen har også betyd-

ning for, om det lykkes Sebastian at se TV med de andre. Her er det mindre vigtigt hvor mange børn, der deltager i aktiviteten. Det vigtigste er, om Sebastian har generelle positive erfaringer med samvær med netop disse børn, men også konkret hvordan dagen frem til TV-kikningen er spændt af sammen med de andre tilstedeværende.

Struktureret refleksionsværktøj

Med den pædagogiske mixerpult har vi udviklet en refleksionsmodel, der både indfanger den kompleksitet, som findes i en pædagogisk udviklingsopgave, men som samtidig er så enkel, at den kan bruges i en tidspresset hverdag og dermed blive et fælles pædagogisk refleksionsværktøj.

Med modellen inspireres man til at kortlægge miljøet omkring barnet og tænke over, hvordan de forskellige parametre mest optimalt indstilles. Arbejdsteamet omkring et barn får med den pædagogiske mixerpult fælles referenceramme til drøftelse af, hvilket pædagogisk miljø man bestræber sig på at skabe for barnet. I dette eksempel har teamet fået et redskab til at strukturere deres faglige drøftelser om Sebastian og TV-kikningen og kan herefter beslutte sig for konkrete interventioner.

Et sådant strukturerende redskab til pædagogiske drøftelser kan være særligt nyttigt i døgninstitutionssammenhænge, hvor medarbejderne sjældent er sammen om den konkrete udførelse af arbejdsopgaverne, men alligevel skal finde fælles tilgange til arbejdet.

Planlægning og konflikthåndtering med den pædagogiske mixerpult

Vi har foreløbig anvendt modellen i tre forskellige sammenhænge:

I forbindelse med den **langsigtede planlægning** af et udviklingsfremmende miljø omkring

et barn kan modellen bruges til at kortlægge de vigtigste faktorer og deres indvirkning på barnet. Formålet med en sådan planlægning er at tilrettelægge omgivelserne, så barnet så meget af tiden som muligt kan befinde sig i sin nærmeste udviklingszone.

Når barnet skal tage **konkrete nye udviklingsmæssige skridt** som f.eks. at gå i skole, at blive klippet, at komme til tandlæge eller at rydde op efter sig selv, kan modellen tages frem, og de væsentligste faktorer indflydelse i den konkrete udfordring for barnet kortlægges. Herudfra kan det besluttes, hvad der skal skrues op og ned for i arbejdet med at gøre det muligt for barnet at tage dette skridt.

I tilfælde, hvor barnet i perioder bliver en del af flere **konflikter**, end det er hensigtsmæssigt, eller på anden vis giver udtryk for ikke at trives optimalt, kan modellen også tages i brug. På samme måde som når barnet skal tage nye skridt, kortlægges de vigtigste miljømæssige faktorer omkring barnet, og det besluttes, hvor der skal justeres for igen at få barnet på den mest optimale udviklingsmæssige kurs.

Fortrykte kategorier

Arbejdet med den pædagogiske mixerpult har indtil for nyligt primært foregået i forskningspro-

jektgruppen på *Himmelev*. Vores erfaringer indtil nu er, at modellen opleves umiddelbart meningsfuld og som et bidrag til de faglige refleksioner.

Når vi arbejder med modellen, tager vi udgangspunkt i en skabelon hvor mixerpulten er udfyldt med de nævnte fortrykte kategorier: fysiske rammer, kommunikation, relation til voksne, relation til andre børn. Teoretisk og erfaringsmæssigt er det inden for disse fire områder, vi finder de væsentligste påvirkende faktorer i miljøet (Kaufmanas et al 2014).

Indenfor hver kategori udfyldes for det enkelte barn de væsentligste parametre, og hvad der findes i hver ende af akserne. Herefter skal de "pædagogiske knapper" finindstilles i forhold til hinanden. Ud fra denne finindstilling kan pædagogerne i hverdagen tilpasse rammerne omkring barnet, så de bliver tilpas udfordrende for netop dette barn i netop denne situation.

Inddragelse af forældre og børn

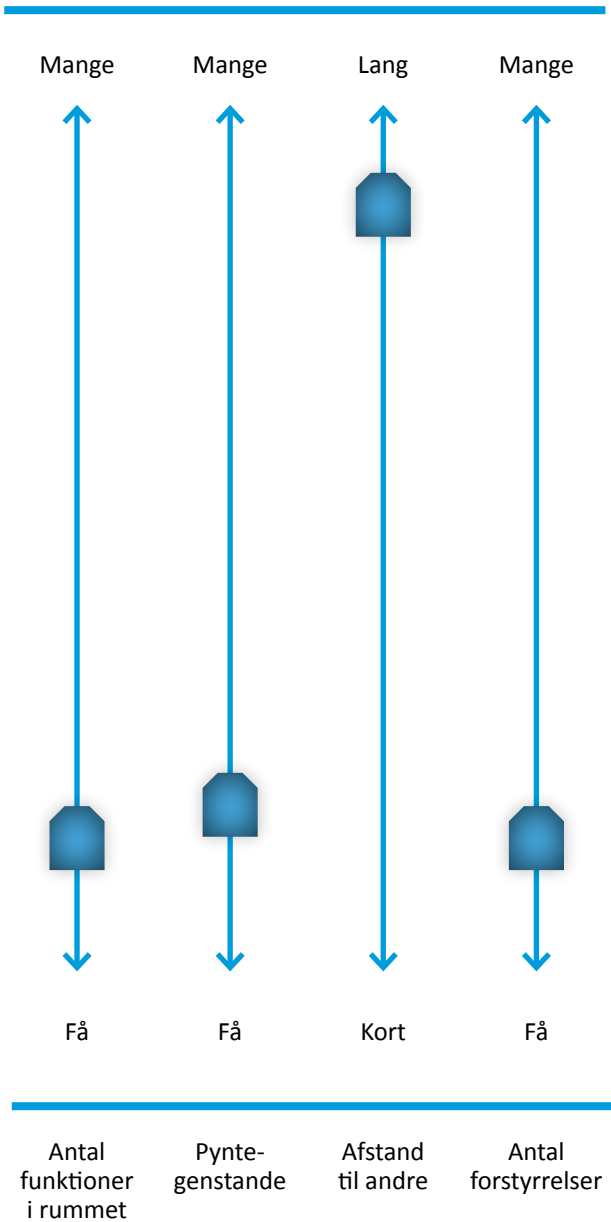
Næste skridt i udbredelsen af den pædagogiske mixerpult er at inddrage forældre og børn i kortlægningen af indflydelsesrige parametre i forhold til barnets trivsel og udvikling. Sådanne samtaler

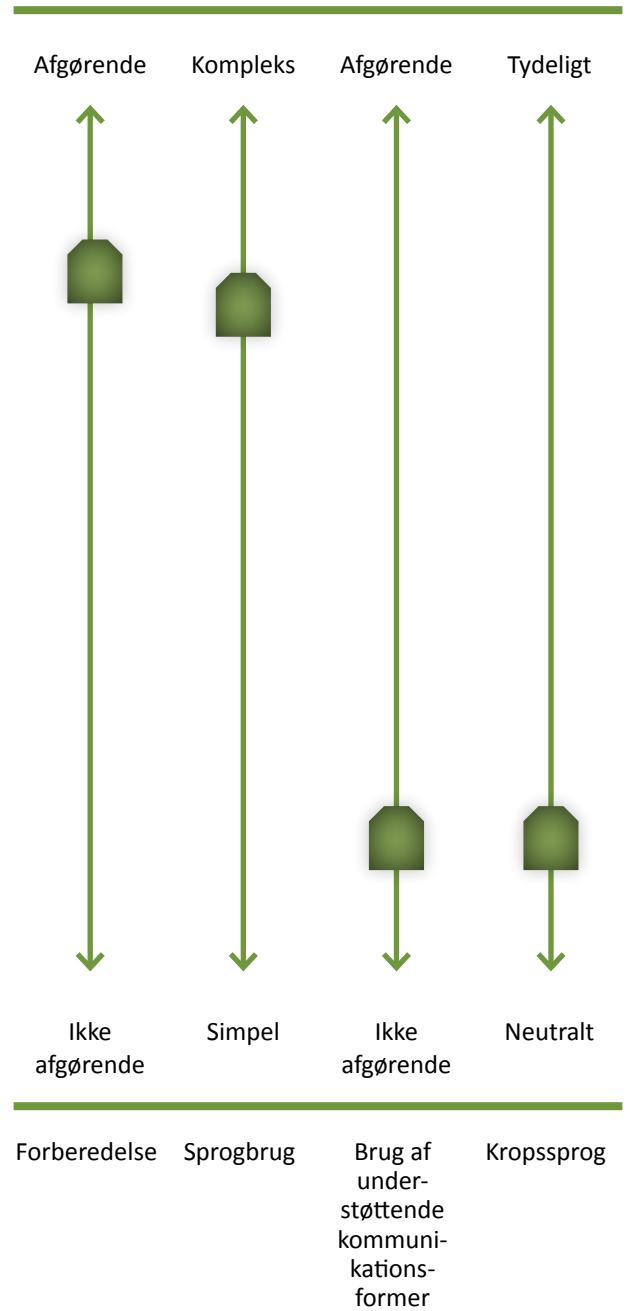
Figur 1

Sebastian i TV-stuen

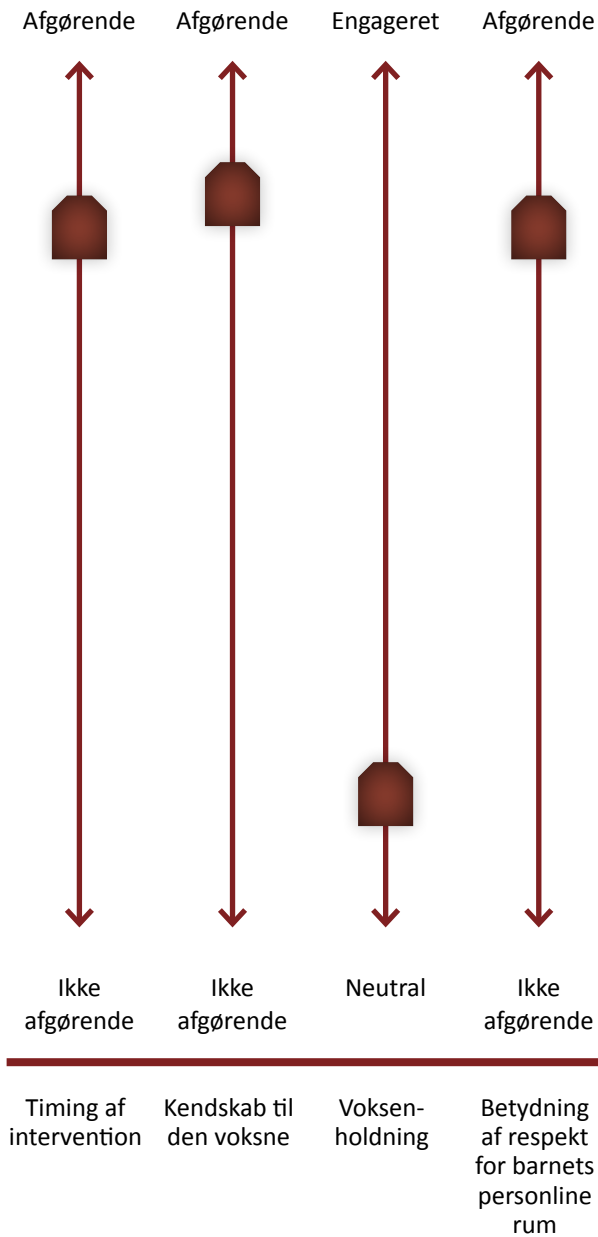
Fysiske rammer

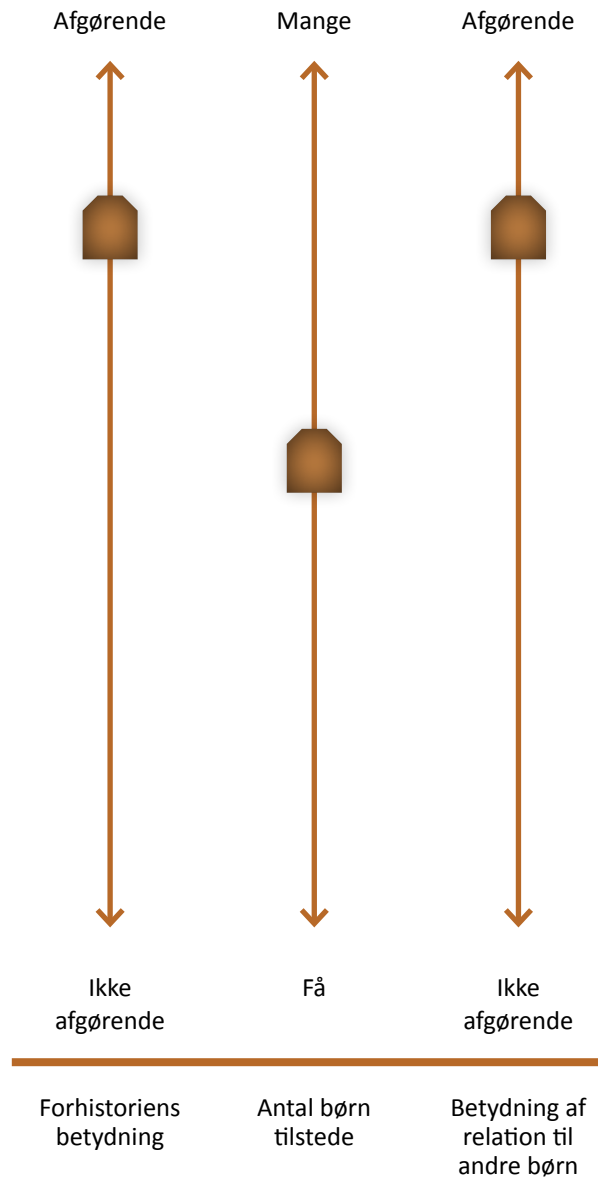
Kommunikation

Relation til den voksne

Relation til andre børn

kan udgøre et meningsfuldt indhold på møder med forældre til børn i behandlings- og andre pædagogiske kontekster.

Vi har store forventninger til udfyldelse af den pædagogiske mixerpult sammen med børn og forældre, fordi metoden er konkret og visuelt baseret, hvilket er gavnlige kommunikationsveje for mennesker med autisme (Kaufmanas et al 2014).

Når der konkretiseres og skrives på eksempelvis tavle, foregår der samtidig en eksternaliserende proces (White 2008), hvor problemer ses som noget, der optræder i en kontekst og ikke som noget iboende personen. En sådan tilgang giver mulighed for en mere kreativ og fællesskabende problemløsning.

Modellen som opfyldelse af dokumentationskrav

Pædagogiske institutioner bliver mødt med øgede krav om dokumentation (jf. eksempelvis Region Sjællands kvalitetsmodel). Vi vil gerne lave innovative løsninger på de nye krav, som det efterlyses bl.a. af direktør for kommuner og regioners analyse og forskning Jan Rose Skaksen, så dokumentationskrav ikke fører til mindre tid sammen med børnene (Skaksen 2014). I det lys overvejer vi, om udfyldningen af den pæda-

gogiske mixerpult kan gøres til en del af vores dokumentationspraksis og referatskrivning fra møder og forældresamtaler. Intentionen med dette er at gøre dokumentation til en meningsfuld og produktiv proces i sig selv.

Tilpas forenkling som dynamisk miljøterapi

Med modellen indfanges noget af det centrale i *Himmelevs* behandlingstilgang: på baggrund af tillidsfulde relationer mellem børn og voksne, er vi optaget af at tilpasse miljøet omkring barnet, så barnet kan tage relevante udviklingsmæssige skridt. På den måde gør barnet sig konkrete erfaringer med opgaver, der lykkes, og vi bakker op om, at barnet selv får mulighed for at fortælle eller få fortalt foretrukne historier om disse skridt (White 2008).

Her trækkes tråde helt tilbage til Himmelevs oprettelse med Sofie Madsens interesse for det enkelte barns særkende og for at indrette et sted, hvor disse særkender blev mødt (Bitsch-Larsen 1997). Men også tråde frem til i dag, hvor modellen kan udgøre noget af Himmelevs bud på en dynamisk miljøterapi, hvor man hele tiden arbejder på at inddrage de væsentligste miljømæssige faktorer i indretningen af et tilpas forenklet og dermed udviklingsstøttende miljø. ■

Litteraturliste:

Bitsch-Larsen, Stine (1997):
Sofie Madsen - en pioner i de anderledes børns verden, København, Dansk psykologisk Forlag

Lindqvist, Gunilla (red. 2004):
Vygotskij - om læring som udviklingsvilkår, Klim, Århus

Novland, Margit, Larsen, Bente Marie, Lund, Helle, Ramussen, Jacob Folke:
Pædagogik i et narrativt perspektiv

Holmgren, Anette (2010):
Fra terapi til pædagogik, København, Hans Reitzel

White, Michael (2008):
Kort over narrative landskaber, København, Hans Reitzel

Kaufmanas, Charlotte Holmer, Beyer, Jannik, Jørgensen, Marie Herholdt, Kaas, Marie:
Mennesker med autisme, Socialstyrelsen 2014

Jan Rose Skaksen:
<http://bit.ly/1vb8wvb>

Region Sjællands kvalitetsmodel på det sociale område:
<http://bit.ly/1vjzsdM>

Aurora Værksted

Af Ditte Sørensen

Resume:

I artiklen fortælles om et kunstnerkollektiv, hvor kunstnere med og uden funktionsnedsættelser arbejder sammen om udvikling og produktion af brugskunst.

■ På Socialt Lederforums studietur til Oslo besøgte vi bl.a. Aurora Værksted. Dette besøg satte mange tanker i gang om, hvordan beskyttet beskæftigelse kan blive til brugskunst af høj kvalitet.

Aurora Værksted har gennem 20 år udviklet en arbejdsmåde, som er inkluderende, menneskevenlig og samtidig professionel. Den bedste måde at beskrive Aurora Værksteds organisationsform er, at her er der tale om et kunstnerkollektiv. Værkstedet er et socialt kooperativ, hvor ejerne er arbejdsledere ved Aurora Værksted og Studie Aurora. Kunstnerne med og uden funktionsnedsættelser arbejder kollektivt sammen med arbejdslederne. Det er netop dette samarbejde, der giver unikke resultater. Produkterne får et helt unikt særpræg, hvor den enkelte medskabende kunstner får mulighed for at udtrykke og udvikle sig.

Vi mødte f.eks. en kunstner med funktionsnedsættelser, hvis store kompetencer var at lave streger. Disse kompetencer benyttedes i kollektivet til at lave helt unikke og smukke krus og fade. Vi mødte også en anden kunstner, hvis kompetencer var at klippe og lægge små firkanter på flader. Dette resulterede i enestående og smukke slumretæpper.

Organisationsformen er en forholdsvis flad struktur, hvor der ikke er langt fra ide til handling, og videre til produktion og salg. Salget foregår via netbutik og en stor butik "Respekt" midt i Oslo centrum på Majorstua. Udvalget af varer i "Respekt" kan konkurrere med kostbar brugskunst overalt i Norden, og priserne var også sat derefter. Det var ikke billigt – f.eks. var prisen på krus små 300 norske kr. og et slumretæppe kostede ca. 1700 norske kr.

Metode og filosofi

Metoden er at drive visionsarbejde, medskabning og erindringsarbejde gennem praksis erfaring. Værdierne, de styrer efter, er kærlighed, kreativitet og ansvar. Samtidig har de defineret

nogle principper, som de benytter som basis for deres arbejdsmåder: Frihed, bevægelighed og humor.

Aurora Værksted

Der arbejdes bl.a. med maling og tekstil. På malerværkstedet så vi eksempler på kreativt arbejde omfattende maleri, tegning, stofmaling, silketryk, foto og forskellige kombinationsteknikker. Nogle produkter bliver dekoreret og afsluttet på dette værksted, andre har deres start her – som f.eks. metervarer. Alle produkter er helt unikke.

Malerværkstedet repræsenterer den ekspressive side af Aurora Værksted, her får kunstnerne direkte tilbagemelding, og de ser umiddelbart resultaterne af deres arbejde.

I tekstilafdelingen arbejdes med strik, silke samt syning af diverse produkter.

Studio Aurora

I tilknytning til Aurora Værksted findes Studio Aurora. Her tilbydes individuelle aftaler og kurser og længerevarende praktikforløb for mennesker, som af forskellige årsager er endt uden for det almindelige arbejdsmarked. Her samarbejdes med NAV (jobcentre), arbejdsgivere og videregående uddannelsesinstitutioner.

På Studio Aurora findes tekstilproduktion, syning og dekoration af tøj og andet brugskunst. Her er de optaget af "Slow Fashion", dvs. de bruger lang tid på at udvikle og skabe produkterne, hvilket står i kontrast til masseproduktion. Alle produkter har et unikt design og lang holdbarhed.

Værdier

100% Aurora Design består af:

- 54 % omsorg
- 19 % galskab
- 13 % inspiration
- 8 % latter
- 5 % adrenalin
- 1 % orden

Netbutikken findes på:

Shop.aurora-verksted.no. Her kan man købe tøj, tæpper, malerier, smykker m.v. ■

Sådan et sted beriger verden

Af Maria Kümmel, kommunikations- og HR-medarbejder

Resume:

Melissa Andersen og Malue Hansen fortæller i denne artikel om deres møde med bo- og dagtilbuddet Blindecenter Bredegaard.

Stedet, hvor deres bror Kjeld Hansen boede og arbejdede i næsten 40 år. Socialpædagog Bettina Nielsen supplerer med den pædagogiske vinkel.

■ *“Det er på tide, at der kommer en positiv historie ud om et botilbud”* starter Malue Hansen. 14 dage forinden er broderen Kjeld Hansen sovet stille ind i sin lejlighed på Bredegaard efter et langt cancerforløb, og begge søstre vil gerne fortælle mig om forløbet, som de har været meget tilfredse med.

Blindecenter Bredegaard er et bo- og dagtilbud for synshandicappede voksne personer med nedsat psykisk funktionsevne/senhjerneskaade. Botilbuddet er opdelt i seks bogrupper.

Melissa fortæller: “Kjeld var meget glad for at være på Bredegaard. Det har jo været hans hjem og arbejdsplads siden 1975. Her kunne han folde sig ud inden for hans egen formåen. Han åbnede sig op her”

Malue supplerer “Her har altid været en hyggelig, rar og rolig atmosfære. Dét kan man mærke både som pårørende og på borgerne, som virker meget trygge og glade.” “Omsorgen og respekten for borgerne er ikke til at tage fejl af”, fortsætter hun.

Omsorgsfuld og professionel håndtering af sygdomsforløbet

Men én ting er dagligdagen, som løber i sine faste rutiner og gøremål. Noget andet er en

ekstraordinær situation, som når en borger får konstateret en alvorlig sygdom og gennemgår et forløb med mange undersøgelser, indlæggelser og et væld af praktiske og ikke mindst pædagogiske opgaver.

“Medarbejderne på Bredegaard har håndteret Kjelds lange forløb med sygdom og hans rejse herfra virkelig flot. Vi har som pårørende været med hele vejen. Vi har altid kunnet ringe, og der er blevet svaret på hvert eneste af vores spørgsmål. Kontaktpersonerne har været meget engagerede, og det har været meget trygt for os, men i særdeleshed også for Kjeld”.

Fokus på livskvalitet

Livskvalitet var i fokus i det pædagogiske arbejde omkring Kjeld under sygdomsforløbet. Socialpædagog Bettina Nielsen fortæller: “Ved de mange behandlinger, undersøgelser og samtaler Kjeld var til, gjorde vi det til en tradition bagefter at gå på café, hvor Kjeld fik en irsk kaffe. Det var livskvalitet for Kjeld at sidde og nyde sin kaffe og have gode samtaler imens. Den tid til Kjeld er blevet prioriteret”.

En anden pædagogisk overvejelse var at sammensætte et lille team, der kunne tage med Kjeld på hospitalet og til lægen. Kjeld havde

det bedst med, at der ikke var for mange medarbejdere inde over. "Vi koordinerede langt frem i kalenderen, så Kjelds mange ture til hospitalet var planlagte. At vi var en mindre gruppe af medarbejdere sikrede også yderligere, at vigtig information ikke gik tabt" forklarer Bettina.

"Aftenpersonalet har været meget opmærksomme på Kjelds behov for omsorg. F.eks. blev der lavet irsk kaffe og grød med flødeskum i og andre lækkerier, som han rigtig godt kunne lide. Vi tog os den tid, det tog, at opfylde hans behov og kom ind til ham i lejligheden, når han tillod det" fortsætter Bettina. "Vi sørgede også for at være på forkant med hjælpemidler, så de mere eller mindre stod klar, når Kjeld fik brug for dem!"

Struktur og klare aftaler

Et godt redskab for både medarbejderne og søstrene var en mappe, som blev udarbejdet tre måneder, før Kjeld gik bort. "Vi havde en samtale med søstrene om begravelse, bedemænd, og hvordan vi skulle forholde os hver især", fortæller Bettina. "Vi forventningsafklarede på alle de punkter, vi kunne komme i tanker om og skrev det hele ned. Mappen med aftaler og informationer lå i Kjelds lejlighed". Bettina fortæller mig, at strukturen i teamet og dét, at alle tog ansvar og handlede derefter, var med til at sikre Kjeld et så nænsomt forløb som muligt.

Malu runder vores møde af: "Det er så dejligt, at Kjeld kunne være i sit eget hjem. Og dét, at han insisterede på det, siger ikke så lidt. Bredegaard er et sted, som beriger denne verden. Vi vil varmt anbefale Bredegaard til alle, der har brug for et tilbud!" ■

The screenshot shows a web browser window displaying the website for 'Blindecenter Bredegaard'. The page title is 'Værdigrundlag - Blindecenter Bredegaard'. The navigation menu includes 'Om os', 'Boliger og Dagtilbud', 'Syn og Ergoterapi', 'Socialfagligt', 'Nyheder', and 'Kalender'. The main content area is titled 'Værdigrundlag' and contains the text: 'Her kan du læse Blindecenter Bredegaards værdigrundlag.' Below this is a large image of a wooden sign with the word 'KROGROGEN' on it. To the right of the main content is a sidebar with social media icons and contact information: 'Webredaktør Maria Kummel', 'Email: maria.kummel@regionh.dk', 'KONTAKT: Blindecenter Bredegaard, Lindelyvej 5, 3480 Fredensborg, T: 4511 8411, F: 4511 8410, Sikker post: bredegaard@regionh.dk'. The footer contains the address 'Blindecenter Bredegaard | Lindelyvej 5 | 3480 Fredensborg | 4511 8411 | Sikker e-mail: bredegaard@hav1.regionh.dk | CVR: 6926 9710 | EAN: 579 800 115 7223' and the date 'Senest opdateret 20. juni 2013 08:08'.

Besøg på Almas hus

Af Ditte Sørensen

Resume:
Artiklen fortæller om
Geriatrisk Ressourcecenter
i Oslo, hvor der findes en
demonstrationslejlighed for
velfærdsteknologi.

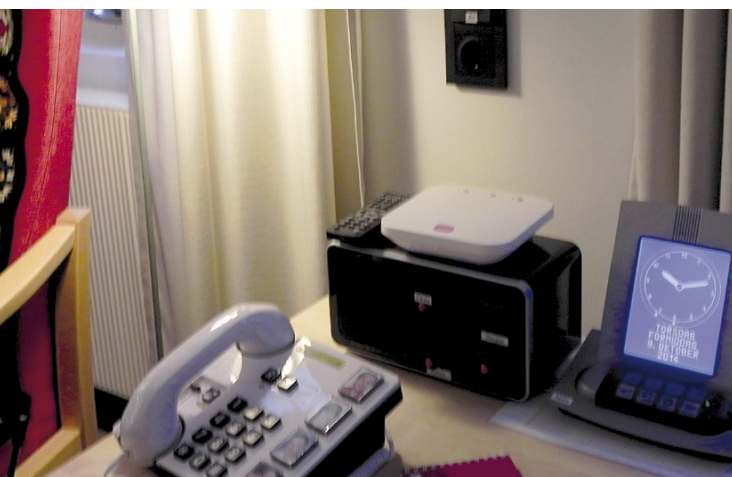
- I forbindelse med Socialt Lederforums studietur til Oslo, besøgte vi Almas hus – Geriatriisk Resourcecenter. Almas hus er på en og samme tid en demonstrationslejlighed, et kompetenceudviklingscenter og et velfærdsteknologisk center.

Centret er organisatorisk tilknyttet Oslos sundhedsetat og er et praksisnært tilbud til borgere og ansatte i Oslos bydele, på sygehjem og sygehuse. Centret er en arena for kompetenceudvikling, forskning og undervisning inden for geriatri, demens, ældrepsykiatri og velfærdsteknologi. Centret har til formål at bidrage til at styrke sundhedstilbud til Oslos ældre borgere.

Det overordnede mål med velfærdsteknologi og dermed teknologiske løsninger er jf. Helse-etaten i Oslo, at dette skal bidrage til tre ting:

- Tryghed, sikkerhed, selvstændighed, velvære, aktivitet og samfundsdeltagelse både for hjemmeboende og deres pårørende.
- Gode, brugerorienterede og fagligt forsvarlige og effektive tjenester.
- At bo bedst og længst muligt hjemme.

Centret har tre målgrupper: Oslos borgere, sundhedspersonalet og de kommunale beslutningstagere.

Centret skal bidrage til:

- Bedre tjenester til brugere/patienter uafhængigt af bosted.
- Styrket fagudvikling med baggrund i erfaring, viden og forskning
- Styrket sundhedsfremmende og forebyggende arbejde i ældreomsorgen
- Bedre samarbejde mellem kommunale virksomheder og specialtjenesten
- Styrket rekruttering af fagpersonale
- Øget brug af velfærdsteknologi

Udgangspunktet for teknologiske tiltag er, at den enkelte borger med kognitive funktionsnedsættelser oplever at kunne mestre hverdagen i trygge omgivelser. Dette fordrer et demensvenligt design med fokus på:

- Et miljø, der giver overblik og er rydeligt
- Synslinjer
- Belysning
- Kontraster og markeringer
- Hjælpemidler og velfærdsteknologi
- Smarthus-teknologi

Med hensyn til velfærdsteknologi opdeler de denne i teknologi, der kan:

- Øge tryghed og sikkerhed
- Øge aktivitet og social deltagelse
- Styrke den enkeltes evne til at klare sig selv i hverdagen og støtte de pårørende

I forbindelse med besøget så vi mange af disse forskellige teknologier og deres anvendelsesmuligheder i praksis. Meget af teknologien var velkendt, men andet gav ny inspiration.

Feks. så vi en MEMO-planner i elegant og indbydende design. MEMO-planner kan hjælpe til at huske aftaler, tid og strukturere dagen, ugen og månederne. Den havde en berøringsskærm, som kunne tilpasses direkte til internettet. Skærmen kunne indstilles således, at døgnstrukturen kunne illustreres med billeder, symboler og via farver – rød for dag og blå for nat. Der var mulighed for at indtale påmindelser for aktiviteter, indtale beskeder og koble skærmen til SMS eller FaceTime.

En anden inspirerende ide var brugen af Komfurvagt. Med komfurvagt reduceres faren for brand ved komfuret. Den kan bruges på alle komfurer og fungerer på den måde, at den afbryder strømforsyningen efter ønsket tid, eller når pladerne

på komfuret bliver for varme. Dermed reduceres faren for brandulykker ved madlavning. ■

Faktaboks

Centret har en hjemmeside, hvor centrets virksomhed uddybes, ligesom en lang række af de velfærdsteknologiske hjælpemidler beskrives nærmere.

Læs mere på:
www.almashus.no

helseetaten.oslo.kommune.no

Soverommet - Helseetaten - Oslo kommune

OSLO.KOMMUNE.NO TJENESTER SKJEMAER BYDELER ETATER, FORETAK POLITIKK LEDIGE STILLINGER

OSLO KOMMUNE Helseetaten

Du er her: Oslo kommune > Helseetaten > Eldre > Geriatrisk ressurscenter > Almas hus > Soverommet

Geriatrisk ressurscenter

Våre tilbud

Om oss

Ansatte

Almas hus

Hvorfor Almas hus

Kom på besøk

Kjøkkenet

Badet

Stuen

Soverommet

Almas hjelpemidler

Kurs og arrangementer

Geriatriske tilbud i Oslo

Publikasjoner

Om demens og alderspsykiatri

Hjelpemidler for personer med demens

Pårørende

Nyttige lenker

English

Til Helseetaten

Soverommet

Det er viktig at soverommet er et godt sted for søvn og hvile:

Utforming:

- Senga i riktig høyde
- God belysning
- Sengetøy i kontrastfarger
- God sikt til bad/ toalett fra senga
- Ledelys til bad/ toalett
- Siktlinjer mot bad /toalett

Velfærdsteknologi:

- Bevegelsessensor i gulvet som variser ved fall
- Sensor i senga som varsler når man har vært borte
- Sensor som slår på lyset når man står opp om natten

Hjelpemidler:

- Dag og natt kalender ved senga for å unngå forvirring
- lysblinke anlegg for varsling av dørklokke og brann

Oppdatert: 08.08.2014

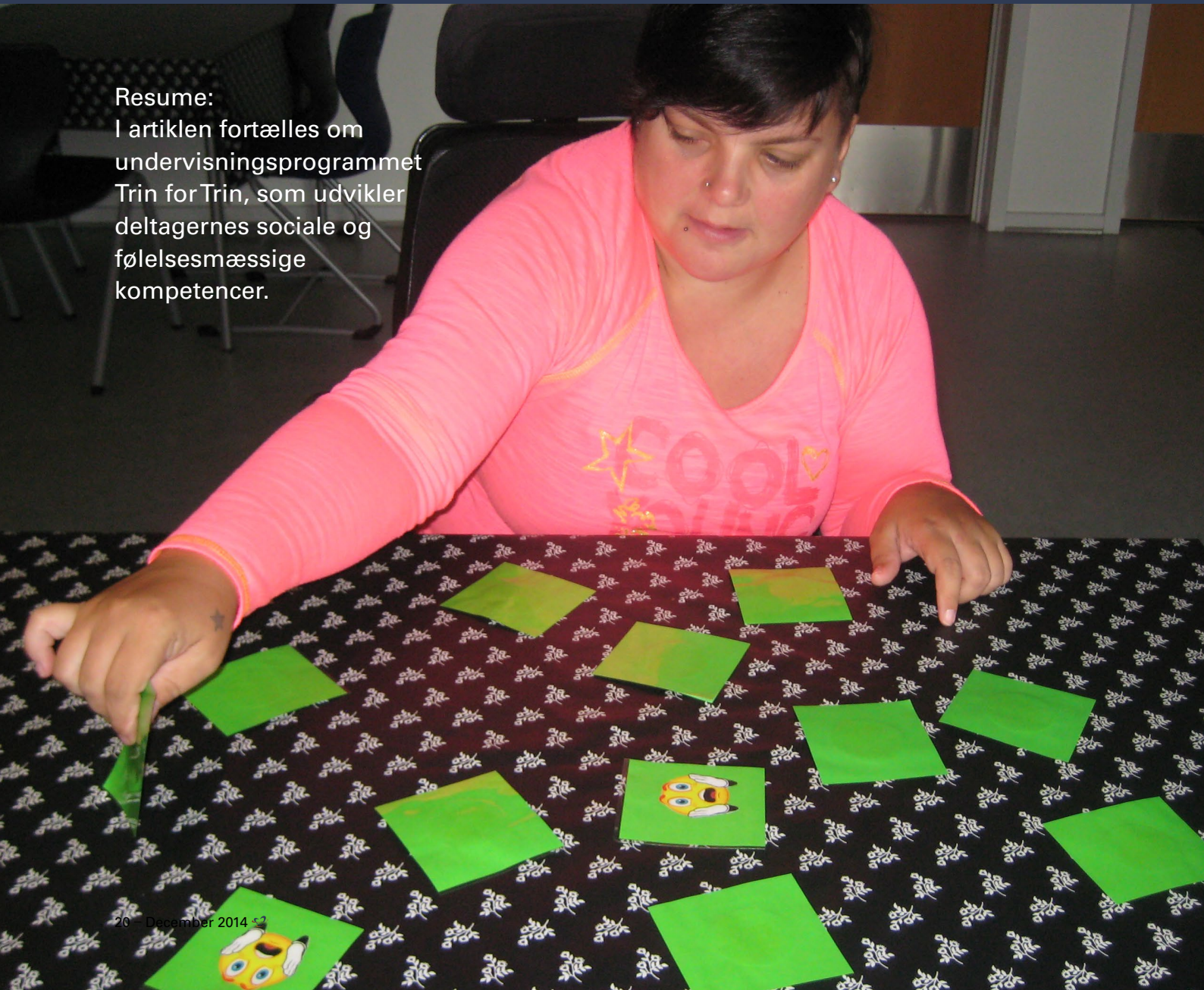
SKRIV UT: [Facebook] [Twitter] [RSS]

Trin for Trin – et undervisningsprogram

Af Helle Sandersen Jessen, pædagog,
Bofællesskabet Idrætsalle, Bramming

Resume:

I artiklen fortælles om
undervisningsprogrammet
Trin for Trin, som udvikler
deltagernes sociale og
følelsesmæssige
kompetencer.

■ Følelser – Ja tak!

”Døre, der smækker, råb og skældsord, der flyver igennem luften, misforståelser, mobning og konflikter, der hænger uden at blive løst, dette var en del af dagligdagen for 3 borgere. Men ikke længere, for nu arbejdes der med *Trin for Trin* i bofællesskabet.”

Teorien bag *Trin for Trin*

Trin for Trin er et undervisningsprogram, hvis formål er at udvikle sociale og følelsesmæssige kompetencer hos deltageren. Deltagerne lærer derudover at opbygge et fælles sprog, hvilket giver strategier til at forholde i sociale situationer. Det væsentligste er at hjælpe deltagerne til at blive selvstændige problemløbere. Dette opnås igennem *Trin for Trins* 3 målsætninger: empati, impulskontrol og selvkontrol.

Inden det hele gik løs

Igennem arbejdet med deltagerne, oplevede vi mange dagligdagskonflikter og misforståelser, som borgerne ikke selvstændigt kunne løse. Dette udledte, at vi kom på kursus i *Trin for Trin* med henblik på at skulle implementere det i dagligdagen.

Arbejdet med *Trin for Trin* startede i sommeren 2011 med en ugentlig lektion. Vores første opgave var at skabe en tryk og rolig atmosfære omkring lektionerne, hvor deltagerne turde ytre sig. Dette kunne kun lade sig gøre, hvis vi fra starten udarbejdede gruppens *Trin for Trin*-regler.

Gruppen skulle være enig om, hvilke regler der skulle opstilles, og hele gruppen skulle stå inde for reglerne, før de blev vedtaget. Reglerne blev

nedskrevet, og derudover blev der tilføjet pikto-grammer. Reglerne har, fra de blev besluttet, hængt i vores faste lokale og er blevet bearbejdet grundigt.

Derudover var det vigtigt, at vi fik et fast lokale, hvor lektionerne skulle holdes. Det var afgørende at pointere, at der ikke måtte forstyrres under lektionerne, da deltagerne hurtigt mistede koncentrationen. Derfor blev både mobil, musik og andre forstyrrende elementer bandlyst i lokalet.

Sådan arbejder vi

Vi har valgt at tage udgangspunkt i *Trin for Trin* 3 (sociale og emotionel læring for børn i alderen 9-10 år), dog har vi videreudviklet *Trin for Trin* konceptet fra at omhandle skolebørn til voksne mennesker. Dette erfarer vi var nødvendigt, idet vores deltagere havde brug for en anden tilgang til *Trin for Trin*.

I gennem arbejdet med *Trin for Trin* blev det tydeligt, at indlæringen hos de deltagende borgere var vidt forskellig. Dermed blev lektionerne tilrettelagt individuelt, så deltagerne kunne udvikle sig i deres eget tempo.

Vi startede med at tage udgangspunkt i fotoplancherne. Vi konkluderede dog, at dette ikke var fyldestgørende nok for vores deltagere. Derfor har vi valgt at videreudvikle grundprincipperne, så lektionerne også indebærer brug af smileys, spejle, billeder af deltagerne selv, vendespil, "tegn en følelse", følelseslabyrinter, mimikøvelser – heraf blev der taget billeder af de 6 basisfølelser, hvilke blev hængt op i gruppelokalet til inspiration. Det hårde arbejde, deltagerne lægger i de ugentlige lektioner, har klimaks i de halvårslige prøver/eksamener. Ved prøverne bliver der lagt vægt på, at det er her, vi og deltagerne selv kan se deres målbare udvikling.

Sommerens eksamen

Eksamen bestod af flere separate prøver. Deltagerne skulle blandt andet nævne de 6 basisfølelser og vise dem med mimik. Til sidst skulle de trække en følelse blandt vores smiley vendespil og dernæst tegne denne. En af deltagerne trak følelsen "ked af det". Netop denne borger har svært ved at udtrykke følelser og tanker, og pga. sin cerebral parese har vedkommende udfordringer i forhold til finmotorikken. Borgeren tegnede følelsen og skulle derefter sætte ord på, hvad han havde tegnet:

"Når man er ked af det, sker der mange ting oppe i hovedet. Dette kan man se på alle stregerne, jeg har tegnet i mandens ansigt."

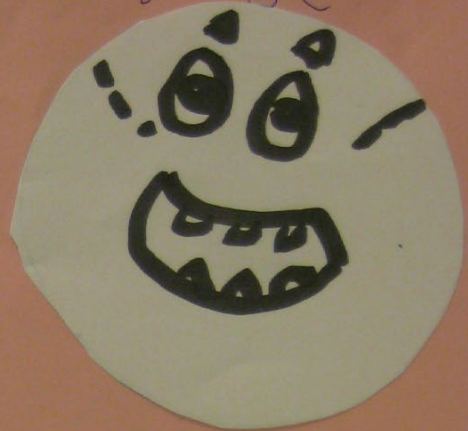
Deltagerens udvikling

Allerede ved den første evaluering, kunne vi konstatere, at det havde været gavnligt at bruge tid og energi på at skabe en tryk atmosfære under lektionerne. Denne atmosfære havde tydeligt

Overrasket

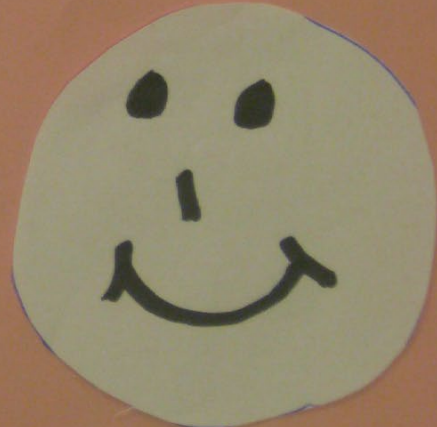
Bange

Væmmelse

glad

ked af det

gal

givet deltagerne roen og trygheden til at turde engagere sig i projektet. Atmosfæren bragte situationer og problemstillinger på banen, som var vigtige for dem, hver især.

I starten af forløbet havde deltagerne svært ved at beskrive egne følelser. Dette kom specielt til udtryk, når de skulle udtrykke følelserne med mimik og kropssprog. Ingen af dem kendte de 6 basisfølelser, og vi brugte derfor lang tid på at gennemgå dem. Udover at stifte bekendtskab med basisfølelserne, var det vigtigt, at de blev bekendte med, hvad den enkelte følelse gjorde ved dem hver især. I starten øvede deltagerne meget intenst, hvad hver følelse indebar, og hvordan man kunne se, at en person følte følelsen "ked af det" eller "glad". Efterhånden som deltagerne kunne sætte ord på følelserne og beskrive, hvordan en person så ud, når han/hun befandt sig i denne følelse, begyndte vi at sætte fokus på, at deltagerne selv skulle vise de forskellige følelser med ansigtet. Brugen af spejle i øvelsen samt det, at deltagerne fik taget billeder, mens de viste følelsen, gav dem en større forståelse for, hvordan følelsen skulle mærkes og vises. Deltagerne fik på dette tidspunkt nemmere ved at aflæse hinandens mimik og kunne dermed – med mindre vanskeligheder – løse de konflikter, der opstod i hverdagen.

I takt med at deltagerne begyndte at bruge redskaberne fra lektionerne i hverdagen, var det vigtigt at få orienteret vores kollegaer om hver deltagers udvikling, og hvordan vedkommende skulle arbejde videre med redskaberne.

En af deltagerne er begyndt at sætte smileys op på sin tavle alt efter, hvilket humør hun er i. Dermed kan hun bedre kommunikere med personalet, og de kan spørge ind til, hvorfor hun er i netop denne følelse.

Deltagerne er nu kommet til et punkt, hvor basisfølelserne er ved at være meget genkendelige for

dem. Nogen af dem har dog stadig vanskeligheder med at skulle forstille sig en følelse og blive i den i længere tid.

Vi vil ud i verden

Vi har erfaret, at det er vigtigt for borgernes udvikling, at vi som formidlere af *Trin for Trin* bevarer vores neutrale rolle og har en åben spørgeteknik. Vi skal som formidlere agere vejvisere og hjælpe borgerne med at navigere i deres egne følelser.

Desuden er det vigtigt, at vi som formidlere hele tiden er observerende og konstant arbejder med nye måder at tænke *Trin for Trin*. Nogle af de ideer, vi arbejder os hen imod er, at deltagerne via rollespil skal lære at håndtere konflikten, mens den er aktuel. Vores ide er ligeledes, at deltagerne skal filmes under rollespillet, hvorved deltagerens egen mimik og kropssprog bliver synliggjort.

Vi håber, at deltagerne via deres arbejde med *Trin for Trin* kan drage nytte af de erfaringer, de gør sig, og dermed bruge *Trin for Trin* i andre henseender.

Forhåbentligt bliver både vi og deltagerne så dygtige, at gruppen kan tage rundt og fortælle om oplevelser, erfaringer og illustrere, hvordan vi arbejder med *Trin for Trin*. Herved kan andre borgere på et andet funktionsniveau måske drage nytte af vores arbejde med *Trin for Trin* og vores videreudvikling af konceptet. ■

Bofællesskabet Idrætsallé i Bramming

Bofællesskabet Idrætsallé i Bramming er en del af Udviklingscenter Esbjerg. I bofællesskabet bor der 12 borgere med fysisk/psykisk funktionsnedsættelse. På nuværende tidspunkt deltager 3 borgere i *Trin for Trin* lektionerne.

Trin for Trin-gruppens regler:

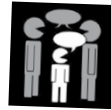
Vi skal række hånden op

Snakker én ad gangen

Vi må ikke afbryde hinanden

Vi skal forholde os i ro

Vi skal lytte til hinanden, være koncentrerede

Vi skal holde øjenkontakt, vi skal nikke

Vi må ikke komme med negative kommentarer

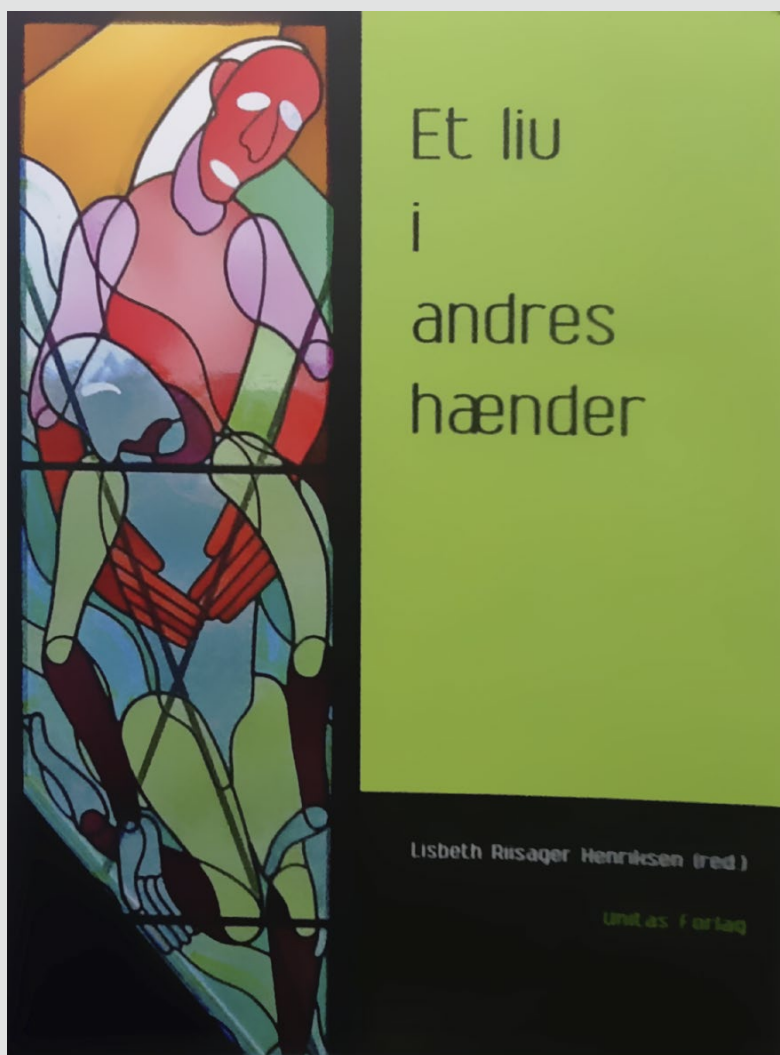
*Vi skal huske at træne reglerne og overholde dem.

Anmeldelse *Af Ditte Sørensen*

Et liv i andres hænder

Af Lisbeth Riisager Henriksen

ISBN 978-87-7517-942-8 Unitas Forlag 2014

Et liv i andres hænder er en antologi med en række artikler om menneskers liv med en alvorlig kronisk sygdom og/eller store funktionsnedsættelser. For det enkelte menneske betyder dette ofte afhængighed af det omgivende samfund og samfundets villighed og evne til at støtte og hjælpe den enkelte.

Mennesker med alvorlig kronisk sygdom og/eller funktionsnedsættelser er netop, fordi de har behov for hjælp fra samfundet, prisgivet den førte politik. Det har stor indflydelse på tilværelsen for den enkelte, hvem man møder, og hvordan mødet former sig, når man er afhængig af andres hjælp. Bogens helt centrale budskab er, at det er afgørende, at både samfund og nøglepersoner viser omsorg og rettidig omhu.

Bogens er en kritik af Danmarks rejse via et opbrud fra velfærdsstaten frem mod en konkurrencestat. I bogen tages afsæt i, at der i Danmark i årtier har været ført en solidarisk politik over for mennesker med alvorlig kronisk

sygdom og/eller funktionsnedsættelser, hvor borgerne har modtaget den nødvendige hjælp og opmærksomhed. Dette er ofte ikke længere tilfældet er budskabet. I de seneste år har tidsånden blæst i en nyliberal retning, og velviljen over for borgere med behov for hjælp er i stigende grad blevet afløst af mistillid og mistænkeliggørelse samt i forlængelse heraf væsentligt forringede hjælpemuligheder.

I bogen berettes i en række tankevækkende artikler om borgere med hjælpebehovs møde med sundhedsvæsenet, det sociale system, uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, hvor økonomisk nytte- eller effektivitetstænkning kommer til udtryk sammen med kategorisering af mennesker i grupper tilhørende "ressourcestærk" eller "ressourcesvag" – en kategorisering, som placerer mennesker i gruppen af dem, der lever op til idealet om det økonomiske menneske, og hvem der ikke gør. Afgørende for hjælpen bliver "økonomisk nytte".

I bogen spørges der til, om vi i Danmark skal rejse videre ind i nyliberalismens og konkurrencestatens land, eller om vi som samfund skal vende tilbage til demokratiske dyder om borgerinddragelse og solidaritet. Hvis vi vælger sidstnævnte vej og får etikken og den sociale ansvarlighed bragt ind i samfundet igen, fordrer dette, at vi tænker i andre sammenhænge. Vi må anerkende sygdom og afmagt som en grundlæg-

gede naturlig del af livet, og vi må som samfund have vilje til at tænke på næsten og tage et etisk-socialt ansvar på os. Det kræver en erkendelse af, at vi alle skylder hinanden noget og fra tid til anden er afhængige af, at der er en næste, som vil tage sig af os.

Målgruppen for bogen er bred. Den er skrevet til de mange, som i deres professionelle virke møder mennesker med kronisk sygdom og/eller funktionsnedsættelser, og derfor også har indflydelse på deres liv. Men den er også skrevet til de mennesker, der møder "disse hænder", og til samfundsborgerne i almindelighed. Det er en tankevækkende bog, fordi den på den ene side stiller skarpt på menneskers afhængighed af hinanden, og på den anden side stiller skarpt på hjælpernes professionelle virke – når det lykkes, og når det ikke lykkes.

Bogen kan læses i et samlet hele, eller de enkelte kapitler kan læses hver for sig. Den vil derfor kunne bruges som afsæt til en lokal debat om socialpolitikens veje og vildveje, og den vil kunne være et nyttigt bidrag til en kritisk refleksion over de professionelles virke og det, der kommer ud af dette virke. Grundlæggende er det min overbevisning, at de professionelle gerne vil hjælpe, men spørgsmålet er, om de altid gør det?

Så er der igen snart landsmøde

Vi har på det seneste haft travlt i Socialt Lederforum. Vores flagskib Landsmødet har skullet planlægges, og vi er nu færdige med et foreløbigt program.

Det bliver igen stort, det er lykkedes os at sammensætte et program, hvor nøje udvalgte oplægsholdere vil give deltagerne masser af viden, inspiration og gode oplevelser.

Mange ledere er blevet meget ensomme i hverdagen, da deres lederkolleger er fyrede, eller da de skal lede mange medarbejdere på flere forskellige matrikler. Ledelsens mod og faglighed er altafgørende for, om den depressive tilgang, som ses en del steder, kan bekæmpes. Landsmødet vil give værktøjer og mod til at tage fat på problemerne.

På landsmødet vil vi også tage fat på de udfordringer, der ligger i, at vi får en tillidsreform - ingen ved bare hvornår. Mens vi venter, vælter endnu mere tidkrævende kontrol ned over os, så vi tager en debat med de ansvarlige og får måske endnu mere at vide. Vi er på vej ind i et valgår, men det betyder dog ikke, at vi får nye love. De sociale love er ved at blive forberedt, så hvad venter os de næste år, og hvordan sikrer vi et socialpædagogisk fingeraftryk?

Det er vigtigt at finde fællesskaber, hvor man kan udvikle sig, få sparring og undre sig sammen med gode kolleger. Som leder kan man godt komme til at befinde sig i et krydsfelt mellem de fastlagte rammer og de faglige behov.

Landsmødet afvikles den

26. og 27. marts, og allerede nu kan medlemmer af Socialt Lederforum tilmelde sig på vores hjemmeside:

www.socialtlederforum.dk.

I begyndelsen af det nye år vil der blive åbnet for ikke-medlemmer, hvis der stadig er plads.

Vi har sammensat et program med:

- kompetente oplægsholdere,
- professionelt styrede debatter
- oplæg hvor man kan gå i dybden med et mere specifikt emne,
- ideboder og udstillinger hvor vi møder nogle af leverandørerne, som gerne vil høre om jeres behov

- men ikke mindst med tid og mulighed for netværk og mulighed for uformelt samvær.